

Stanowisko ws. Mechanizmu Ochrony Granic (CBAM) oraz dostosowania do nowych celów redukcyjnych w ramach pakietu „Fit for 55”

Przemysł cementowy w Europie w pełni popiera cele Europejskiego Zielonego Ładu. W naszej Mapie drogowej deklarujemy redukcję emisji CO₂ do roku 2030 i kontynuowanie działań do osiągnięcia neutralności emisyjnej do roku 2050. Aby osiągnąć te cele, niezbędne jest stworzenie realnych rozwiązań biznesowych, które zapewnią stały wzrost i utrzymanie zatrudnienia w Europie. W ciągu najbliższej dekady znacznie funkcjonować pierwsza neutralna emisyjnie cementownia w Europie.

Jako sektor popieramy rozwiązanie Mechanizmu Ochrony Granic (CBAM), niepokoją nas jednak informacje płynące z Komisji Europejskiej, że w ramach pakietu „Fit for 55” poziom bezpłatnych uprawnień dla przemysłu może zostać znacznie obniżony dla sektorów objętych CBAM. Niezwykle ważne jest, aby pakiet „Fit for 55” nie zagrażał decyzjom i projektom inwestycyjnym podejmowanym przez przemysł cementowy w Europie oraz zapobiegał poważnemu zniekształceniu konkurencyjności produkcji w porównaniu z krajami trzecimi.

W związku z tym pakiet powinien spełniać poniższe kryteria:

- **Należy zapewnić dostęp do bezpłatnych uprawnień na obecnych zasadach w okresie przejściowym do roku 2030.** Analizy prawne wskazują, że takie rozwiązanie jest w pełni zgodne z zasadami Światowej Organizacji Handlu (ang. WTO) oraz pozwoli uniknąć „podwójnej ochrony” poprzez odpowiednie skalkulowanie opłaty dla importerów z uwzględnieniem udziału bezpłatnych uprawnień. Pozwoli to również utrzymać istniejące założenia Europejskiego Systemu Handlu Emisjami, przyjęte w roku 2018, które były podstawą do podejmowania decyzji inwestycyjnych mających na celu redukcję emisji do roku 2030, w szczególności w branżach o długoterminowych cyklach inwestycyjnych.
- **Zapewniać w pełni porównywalne koszty emisji CO₂, zarówno pośrednie, jak i bezpośrednie pomiędzy producentami cementu z UE i krajów trzecich, tak aby nie osłabiać istniejących systemów ochrony przed ucieczką emisji (Carbon Leakage).** W ramach istniejącego systemu EU ETS tylko najbardziej efektywne instalacje nie muszą dokupować uprawnień do emisji, co jest rozwiązaniem zachęcającym do redukcji emisyjności. Jednak oznacza to również, że większość producentów ponosi coraz większe koszty, których nie mają producenci spoza UE. Jakikolwiek dodatkowe koszty, które nie zostałyby uwzględnione w prawidłowo zaprojektowanym mechanizmie CBAM mogłyby zahamować istniejące inwestycje w przemyśle w Europie.
- **Uwzględniać zwolnienie z opłat za CO₂ dla eksporterów z UE do państw trzecich, jeżeli nie obowiązuje w nich system opłat za emisję dwutlenku węgla.** Takie rozwiązanie jest w pełni zgodne z zasadami WTO a jednocześnie będzie zachęcać do redukcji emisji zarówno w krajach UE jak i poza UE oraz zapobiegać ucieczce emisji wynikającej z przenoszenia produkcji eksportowej z UE do krajów o mniej surowych przepisach dotyczących emisji CO₂
- **Zapewniać rzetelny system monitorowania i weryfikacji emisji w krajach trzecich,** tak aby uniknąć ryzyka obchodzenia wymagań CBAM poprzez np. wsparcie publiczne.
- **Obejmować swoim zakresem jak największą liczbę sektorów,** tak aby uniknąć zakłóceń konkurencyjności na rynku określonych wyrobów (np. budowlanych).
- **Zapewniać spójność pomiędzy różnymi inicjatywami legislacyjnymi,** które zostały określone w pakiecie „Fit for 55” do czasu pełnego wdrożenia CBAM.

W przypadku niespełniania wszystkich powyższych kryteriów w ramach pakietu „Fit for 55”, przemysł cementowy w Europie nie będzie miał warunków do konkurencyjnego funkcjonowania i realizowania swojej kluczowej roli tj. dostawcy cementu dla europejskiego rynku materiałów budowlanych.

Już dzisiaj, europejski sektor cementowy narażony jest na szybko rosnący import cementu spoza UE¹ oraz powstawanie alternatywnych modeli biznesowych w których następuje przenoszenia produkcji klinkieru (która generuje większość emisji CO₂) poza UE, a następnie importowanie samego klinkier w celu zmielenia w UE. Nasilenie się tych praktyk doprowadzi jedynie, do znacznie wyższej emisji CO₂ w skali globalnej i jednocześnie do likwidacji zakładów produkcyjnych w Europie.

Wierzymy, że odpowiednio zaprojektowany mechanizm uwzględniania kosztów emisji CO₂ w UE i krajach trzecich, pozwoli na realizację założeń dekarbonizacji przemysłu na świecie przedstawionych w konkluzjach z ostatniego szczytu G7.

¹ nawet w warunkach bezpłatnego przydziału praw do emisji w ramach systemu ETS, import cementu z krajów spoza UE wzrósł w ostatnich pięciu latach (2016–2020) o 160%, a w samym roku 2020 o 25% (Eurostat).